

20.05.2024

Asia/4

§ 296

Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain 4 §:n muuttamisesta

HEL 2024-005349 T 03 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Minja Koskelan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 12.4.2024
- 2 Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain 4 §n muuttamisesta
- 3 Vammaisneuvoston lausunto uuden vammaispalvelulain soveltamisalan tarkistus

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon:

Pidätkö hallituksen esitysluonnoksen 3 luvussa kerrottuja tavoitteita kannatettavina?

Hallituksen esitysluonnoksen 3 luvussa kerrotut tavoitteet ovat osin kannatettavia. Tavoitteiden muotoilu ei kuitenkaan korosta riittävästi yleislakien perusteella järjestettävien palveluiden ensisijaisuutta. Esityksen tavoitteena tulee olla varmistaa asiakkaiden ohjautuminen ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palveluiden piiriin silloin, kun nämä

palvelut ovat heidän palvelutarpeisiinsa nähden sopivia ja riittäviä. Tässä yhteydessä on tärkeää painottaa, että ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palveluiden mahdolliset saatavuusongelmat eivät johda siihen, että palvelu olisi myönnettävä vammaispalvelulain perusteella. Vammaispalveluilla ei ole myöskään tarkoitus korvata yleislainsäädännöstä puuttuvia palveluita ja esitystä tulisikin tältä osin tarkentaa.

Päästäänkö esitetyillä muutosehdotuksilla esityksen tavoitteisiin?

Esitetyillä muutosehdotuksilla päästään esityksen tavoitteisiin osittain. Tavoitteiden toteutumisen edistämiseksi vammaiset henkilöt tulisi huomioida yleislakien mukaisten palvelujen kehittämisessä niin, että palvelut vastaisivat heidän palvelutarpeisiinsa yhdenvertaisesti. Ensisijaisia palveluja koskevissa yleislakien säännöksissä tulisi huomioida laajemmin vammaisten henkilöiden palvelutarve ja palvelujen soveltuvuus vammaisille henkilöille.

Ovatko ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palvelujen ensisijaisuutta korostavat säännökset mielestänne kannatettavia? (Vammaispalvelulain 2 §)

Ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palvelujen ensisijaisuutta korostavat säännökset ovat kannatettavina. Haasteena voi kuitenkin myös tulevaisuudessa olla, että yleislakien mukaisten palveluiden kriteerien tiukentaminen ohjaa asiakkaita vammaispalveluiden piiriin, mikä ei lie säännösehdotusten tarkoituksena. Tulkinnalliseksi kirjoitettu sosiaalihuoltolain palvelua koskeva säännös ei saisi johtaa siihen, että soveltaminen ohjaa asiakkaan vammaispalvelujen asiakkaaksi. Tarpeeseen perustuvien ensisijaisten palveluiden kohdentaminen mahdollisimman hyvin niitä tarvitseville henkilöille voisi johtaa kustannussäästöjen syntymiseen.

Vammaispalvelulain suhdetta lastensuojelulakiin tulisi mahdollisuuksien mukaan myös tarkentaa. Nykytilanteessa vammaisten lasten lastensuojelutarve voi jäädä huomioimatta, vaikka perhe tarvitsisi lastensuojelun palveluja.

Lainsäädännön kehittämisen ohella henkilöstön osaamisen kehittämisen erilaisia asiakastarpeita varten tulisi olla tavoitteellista seuraavina vuosina.

Onko elämänvaiheessa tavanomaisesta poikkeavaa tarvetta koskeva säännösehdotusmielestänne kannatettava? (Vammaispalvelulain 2 §)

Elämänvaiheessa tavanomaisesta poikkeavaa tarvetta koskeva säännösehdotus on osin kannatettava. On hyvä, että elämänvaiheen huomioimista koskeva sääntely tuodaan lain tasolle. Sääntely vaikuttaa kuitenkin olevan jossain määrin ristiriidassa joidenkin vammaispalvelu-

lain mukaisten palvelujen kanssa, kuten esimerkiksi loma-ajan toiminnan (lyhytaikainen huolenpito) järjestäminen 1–2 luokkalaisille lapsille.

Onko asiakkaan edun ja maksuttomuuden suhdetta koskeva tarkennus mielestänne kannatettava? (Sosiaalihuoltolain 4 §)

Asiakkaan edun ja maksuttomuuden suhdetta koskeva tarkennus on kannatettava. Ehdotettu momentti sosiaalihuoltolain 4 §:ään selkeyttää nykytilannetta. Momentin muotoilua olisi kuitenkin syytä tarkentaa siten, että se koskisi asiakkaan edun arviointia nimenomaan palvelua myönnettäessä.

Onko asiakasmaksulain säännöksiä täydentävä niin sanottu suojasäännös mielestänne kannatettava? (Vammaispalvelulain 2 §:n 4 ja 5 momentti)

Asiakasmaksulain säännöksiä täydentävä suojasäännös on osittain kannatettava. Asiakasmaksun perimättä jättämisestä tai alentamisesta tulisi vammaispalvelulain sijaan säätää asiakasmaksulain 11 §:ssä. Vammaispalvelulaissa voitaisiin tältä osin viitata asiakasmaksulain 11 §:ään.

Ehdotetun säännöksen sanamuotoa tulisi myös tarkentaa siten, että ensisijaisen lainsäädännön mukaan järjestetyistä palveluista määrättävä maksu olisi jätettävä määräämättä, perimättä tai sitä olisi alennettava, jos maksu estää tai vaikeuttaa oleellisesti vammaisen henkilön palveluiden yksilöllisen järjestämisen toimeentulon edellytysten vaarantamisen takia tai jos siihen on syytä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen.

Muut huomiot

Vammaisen henkilön määritelmä tulisi olla suoremmin kirjoitettuna vammaispalvelulain 2 §:ään. Tulevaisuudessa tulisi tarpeen mukaan harkita myös vaikeavammaisuuden käsitteen ja määritelmän ottamista vammaispalvelulakiin.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää 31.5.2024 mennessä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain 4 §:n muuttamisesta. Lausuntopyyntö on liitteenä 1 ja luonnos hallituksen esitykseksi liitteenä 2. Lausunto pyydetään antamaan lausuntopalvelussa.

Asiasta on saatu sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sekä vammaisneuvoston lausunnot. Vammaisneuvoston lausunto on liitteenä 3. Esitys on toimialan lausunnon mukainen.

20.05.2024

Asia/4

Hallintosäännön 19 luvun 5 §:n mukaan, ellei toisin ole säädetty tai määrätty, kaupungin puhevaltaa käyttää ja kaupungin esitykset ja lausunnot ulkopuoliselle antaa kaupunginhallitus. Asian periaatteellisen ja taloudellisen merkityksen ollessa vähäinen, kaupungin esitykset tai lausunnot antaa se kaupungin viranomainen, jonka tehtäviin asia kuuluu.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 12.4.2024
- 2 Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain 4 §n muuttamisesta
- 3 Vammaisneuvoston lausunto uuden vammaispalvelulain soveltamisalan tarkistus

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala 6.5.2024

HEL 2024-005349 T 03 00 00

Pidättekö hallituksen esitysluonnoksen 3 luvussa kerrottuja tavoitteita kannatettavina?

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala pitää hallituksen esitysluonnoksen 3 luvussa kerrottuja tavoitteita osin kannatettavina. Tavoitteiden muotoilu ei kuitenkaan korosta riittävästi yleislakien perusteella järjestettävien palveluiden ensisijaisuutta. Esityksen tavoitteena tulee olla varmistaa asiakkaiden ohjautuminen ensisijaisen lainsäädännön mu-

kaisten palveluiden piiriin silloin, kun nämä palvelut ovat heidän palvelutarpeisiinsa nähden sopivia ja riittäviä. Tässä yhteydessä on tärkeää painottaa, että ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palveluiden mahdolliset saatavuusongelmat eivät johda siihen, että palvelu olisi myönnettävä vammaispalvelulain perusteella. Vammaispalveluilla ei ole myöskään tarkoitus korvata yleislainsäädännöstä puuttuvia palveluita.

Päästäänkö esitetyillä muutosehdotuksilla esityksen tavoitteisiin?

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan näkemyksen mukaan esitetyillä muutosehdotuksilla päästään esityksen tavoitteisiin osittain. Tavoitteiden toteutumisen edistämiseksi vammaiset henkilöt tulisi huomioida yleislakien mukaisten palvelujen kehittämisessä niin, että palvelut vastaisivat heidän palvelutarpeisiinsa yhdenvertaisesti. Ensisijaisia palveluja koskevissa yleislakien säännöksissä tulisi huomioida laajemmin vammaisten henkilöiden palvelutarve ja palvelujen soveltuvuus vammaisille henkilöille.

Ovatko ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palvelujen ensisijaisuutta korostavat säännökset mielestänne kannatettavia? (Vammaispalvelulain 2 §)

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala pitää ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palvelujen ensisijaisuutta korostavia säännöksiä kannatettavina. Haasteena voi kuitenkin myös tulevaisuudessa olla, että yleislakien mukaisten palveluiden kriteerien tiukentaminen ohjaa asiakkaita vammaispalveluiden piiriin, mikä ei liene säännösehdotusten tarkoituksena. Tulkinnalliseksi kirjoitettu sosiaalihuoltolain palvelua koskeva säännös ei saisi johtaa siihen, että soveltaminen ohjaa asiakkaan vammaispalvelujen asiakkaaksi. Tarpeeseen perustuvien ensisijaisten palveluiden kohdentaminen mahdollisimman hyvin niitä tarvitseville henkilöille voisi johtaa kustannussäästöjen syntymiseen.

Vammaispalvelulain suhdetta lastensuojelulakiin tulisi mahdollisuuksien mukaan myös tarkentaa. Nykytilanteessa vammaisten lasten lastensuojelutarve voi jäädä huomioimatta, vaikka perhe tarvitsisi lastensuojelun palveluja.

Lainsäädännön kehittämisen ohella henkilöstön osaamisen kehittämisen erilaisia asiakastarpeita varten tulisi olla tavoitteellista seuraavina vuosina.

Onko elämänvaiheessa tavanomaisesta poikkeavaa tarvetta koskeva säännösehdotus mielestänne kannatettava? (Vammaispalvelulain 2 §)

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan näkemyksen mukaan elämänvaiheessa tavanomaisesta poikkeavaa tarvetta koskeva säännösehdotus on osin kannatettava. On hyvä, että elämänvaiheen huomioimista

20.05.2024

Asia/4

koskeva sääntely tuodaan lain tasolle. Sääntely vaikuttaa kuitenkin olevan jossain määrin ristiriidassa joidenkin vammaispalvelulain mukaisien palvelujen kanssa, kuten esimerkiksi loma-ajan toiminnan (lyhytaikainen huolenpito) järjestäminen 1–2 luokkalaisille lapsille.

Onko asiakkaan edun ja maksuttomuuden suhdetta koskeva tarkennus mielestänne kannatettava? (Sosiaalihuoltolain 4 §)

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala pitää asiakkaan edun ja maksuttomuuden suhdetta koskevaa tarkennusta kannatettavana. Ehdotettu momentti sosiaalihuoltolain 4 §:ään selkeyttää nykytilannetta. Momentin muotoilua olisi kuitenkin syytä tarkentaa siten, että se koskisi asiakkaan edun arviointia nimenomaan palvelua myönnettäessä.

Onko asiakasmaksulain säännöksiä täydentävä niin sanottu suojasäännös mielestänne kannatettava? (Vammaispalvelulain 2 §:n 4 ja 5 momentti)

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala pitää asiakasmaksulain säännöksiä täydentävää suojasäännöstä osin kannatettavana. Asiakasmaksun perimättä jättämisestä tai alentamisesta tulisi vammaispalvelulain sijaan säätää asiakasmaksulain 11 §:ssä. Vammaispalvelulaissa voitaisiin tältä osin viitata asiakasmaksulain 11 §:ään.

Ehdotetun säännöksen sanamuotoa tulisi myös tarkentaa siten, että ensisijaisen lainsäädännön mukaan järjestetyistä palveluista määrättävä maksu olisi jätettävä määräämättä, perimättä tai sitä olisi alennettava, jos maksu estää tai vaikeuttaa oleellisesti vammaisen henkilön palveluiden yksilöllisen järjestämisen toimeentulon edellytysten vaarantumisen takia tai jos siihen on syytä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen.

Voit halutessasi esittää muita huomioita esityksestä:

Vammaisen henkilön määritelmä tulisi olla suoremmin kirjoitettuna vammaispalvelulain 2 §:ään. Tulevaisuudessa tulisi tarpeen mukaan harkita myös vaikeavammaisuuden käsitteen ja määritelmän ottamista vammaispalvelulakiin.

Lisätiedot

Oona Aalio, lakimies, puhelin: 09 310 76862
oona.aalio(a)hel.fi